

Sygn. akt III Ca 1567/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Sądu Okręgowego Leszek Dąbek

Protokolant Honorata Pracht-Jojko

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2021 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. G. i K. G.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 24 września 2019 r., sygn. akt II C 857/17

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 1., o tyle że zasądza od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R. na rzecz powodów J. G. i K. G. solidarnie kwotę 18 000 zł (osiemnaście tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lipca 2017r,

b) w punkcie 2., w ten sposób, że koszty procesu ponoszą solidarnie powodowie J. G. i K. G. w 65% (sześćdziesiąt pięć procent) oraz pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. w 35% (trzydzieści pięć procent), pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Rybniku,

c) w punkcie 3., w ten sposób, że nieuiszczone koszty sądowe ponoszą solidarnie powodowie J. G. i K. G. w 65% (sześćdziesiąt pięć procent) oraz pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. w 35% (trzydzieści pięć procent), pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Rybniku;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. koszty postępowania odwoławczego ponoszą solidarnie powodowie J. G. i K. G. w 64% (sześćdziesiąt cztery procent) oraz pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. w 36% (trzydzieści sześć procent), pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Rybniku.

SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 1567/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku w wyroku z dnia 24 09 2019r. oddalił powództwo oraz zasądził solidarnie od powodów J. G. i K. G.

na rzecz pozwanej (...) sp. z o.o. w R. kwotę 5 417 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu i nakazał pobrać solidarnie od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rybniku kwotę 1 056, 81 zł z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia przywołał regulację art. 556, 556¹, 560 oraz 561² k.c., po czym ustalił, że strony zawarły umowę sprzedaży samochodu marki N. (...) za kwotę 37 000zł, przy czym kwotę 18 500 powodowi zapłacili w gotówce, a kwota 18 500 zł stanowiła kompensatę za nabycia ich pojazdu marki F. przez pozwaną („pozostawienie samochodu w rozliczeniu”). Po zakupie samochodu, powodowie zlecieli podmiotowi trzeciemu wymianę paska klinowego, łącznika stabilizatora, amortyzatora, tulei wahacza, rolki napinającej, sondy lambda – łączny koszt wymiany wyniósł 1 295 zł.

Po dokonaniu naprawy pojazdu, użytkowała go powódka, która użytkowała go także w celach zawodowych. Po wykryciu przez powodów wad fizycznych pojazdu i uprzedniej korespondencji z pozwaną, złożyli oni oświadczenie

o odstąpieniu od ww. umowy sprzedaży w związku z zaistnieniem wad w postaci uszkodzenia silnika (koszt naprawy ok. 10 000 zł) powstałego wskutek wadliwego zamontowania zamków w panewkach oraz niezgodnego ze stanem faktycznym przebiegu. Przyczyną zatarcia się silnika nie była masa silikonowa, która miała ograniczyć przepływ oleju przez pompę oleju albowiem w oleju, a misce pompy oraz pompie nie stwierdzono obecności ww. masy. Przyczyną demontażu silnika przez poprzedniego właściciela samochodu (który pozostawił go w rozliczeniu u pozwanej) było wykonanie naprawy głównej, a przyczyną awarii silnika samochodu powodów była „najprawdopodobniej” nieprawidłowo przeprowadzona naprawa główna. Stan faktyczny został ustalony na podstawie wskazanych w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku dokumentów, opinii biegłego oraz zeznań świadków.

Następnie wskazał, że spór sprowadzał się do ustalenia czy naprawa silnika dokonana przez Z. K. (poprzedniego właściciela samochodu), różnica

o 10 000 km w stanie drogomierza stanowiły wady ukryte rzeczy sprzedanej

oraz ewentualnie odpowiedzialność z tego tytułu pozwanej, skuteczności złożonego przez powodów oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży rzeczy.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy stwierdził, że w zakupionym samochodzie został przeprowadzony remont silnika przez poprzedniego jego właściciela Z. K., który pozostawiając w rozliczeniu u pozwanej samochód nie poinformował jej o dokonaniu naprawy, co nie miało znaczenia dla ustalenia, że pozwana jest odpowiedzialna względem powodów (konsumentów) za wszelkie wady fizyczne pojazdu, niezależnie od jej świadomości ich istnienia, w konsekwencji czego ponosi ona odpowiedzialność również za różnice pomiędzy faktycznym, a wskazanym stanem drogomierza. Jednakże Sąd ocenił, że różnica w stanie drogomierza nie była wadą istotną albowiem różnica wynosiła 10 000 km i nie wpływa w istotny sposób na wartość pojazdu, czy możliwość jego zbycia. Stwierdził, że w zakresie nieprawidłowej naprawy silnika powodowie uniemożliwili pozwanej ocenę tej wady, ewentualne jej usunięcie. Ocenił, że powodowie byli zobowiązani umożliwić pozwanej ocenę stanu silnika oraz jego ewentualną naprawę albowiem z punktu widzenia skuteczności oświadczenia o odstąpieniu od umowy jest to element obligatoryjny, z którego sprzedający może skorzystać; a zlecając wyjęcie silnika z samochodu, rozkręcenie go, spuszczenie z niego oleju uniemożliwili pozwanej ustosunkowanie się do zgłoszonego przez nich zarzutu wady fizycznej rzeczy sprzedanej, jego naprawę. Sąd pierwszej instancji stwierdził także, że obecnie ze względu na demontaż silnika przez powodów nie można ustalić czy nieprawidłowa naprawa była wadą istotną, której pojawienie się uprawniałoby powodów do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Ocenił, że wobec braku ustalenia czy nieprawidłowa naprawa silnika była wadą istotną oraz ze względu na uniemożliwienie pozwanej realizacji

jej uprawnienia wynikającego z art. 560 § k.c., brak istotności wady różnicy w przebiegu drogomierza w pojeździe, złożone przez powodów oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży było wobec pozwanej nieskuteczne i na tej podstawie powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzekał stosując regulację art. 98 k.p.c. a o nieuiszczonych kosztach sądowych regulację art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Orzeczenie w części oddalające powództwo w kwocie 50 000 zł

oraz orzekającej o kosztach procesu i kosztach sądowych zaskarżyli **powodowie J. G.** oraz **K. G.**, którzy wnieśli o jego zmianę „poprzez uwzględnienie powództwa w części zaskarżonej apelacją” oraz zasądzenie na ich rzecz

od pozwanej do niepodzielnej ręki kosztów procesu za obie instancje.

Zarzucili, że ferując zaskarżone orzeczenie naruszono przepisy prawa materialnego i procesowego tj. regulacje art.:

- a) art. 556¹ § 1 k.c. w zw. z art. 559 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niedokonanie rozróżnienia pomiędzy wada pojazdu, a jej przyczyną, w efekcie czego Sąd I instancji przyjął, że wadą pojazdu była jego nieprawidłowa naprawa przez poprzedniego właściciela, podczas gdy była to jedynie potwierdzona przez biegłego przyczyna wady pojazdu, którą jest awaria silnika i trwałe unieruchomienie pojazdu;
- b) art. 556¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie, w efekcie czego Sąd nie przyjął domniemania, że przyczyna wady istniała w momencie wydania pojazdu powodom (niezależnie od potwierdzenia tego faktu przez biegłego);
- c) art. 560 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że ewentualna samodzielna diagnostyka wad rzeczy przez kupującego może uniemożliwić sprzedawcy skorzystanie z kontruprawnienia do naprawy lub wymiany rzeczy, podczas gdy jedynie usunięcie wady przez kupującego lub sprzedaż rzeczy przez kupującego uniemożliwia sprzedawcy skorzystanie z przysługującego mu kontruprawnienia. W przedmiotowej sprawie częściowa diagnostyka silnika (ustalenie zakresu wad i ich przyczyny) w żaden sposób nie uniemożliwiła sprzedawcy realizacji kontruprawnienia, a fakt ten powinien być rozpatrywany przez Sąd I instancji jedynie w kontekście postępowania dowodowego (tj. czy rozebranie silnika umożliwia/uniemożliwia wykazanie przesłanek odpowiedzialności sprzedawcy z tytułu rękojmi) oraz w kontekście szkody po stronie sprzedawcy (rozebranie silnika mogło zwiększać koszty diagnostyki rzeczy);
- d) art. 560 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na zignorowaniu przez Sąd I instancji treści przepisu, która umożliwia sprzedawcy skorzystanie z kontruprawnienia do usunięcia wady, jedynie w przypadku, w którym zaoferuje je w sposób niezwłoczny i bez nadmiernych niedogodności dla kupującego, podczas gdy w przedmiotowej sprawie pozwany nigdy takiej inicjatywy nie wykazał;
- e) art. 560 § 4 k.c. oraz art. 3 ust. 6 Dyrektywy nr 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 05 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji, polegające na ich błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że odstąpienie od umowy jest możliwe tylko wtedy, gdy wady są istotne (tj. ważne, duże), podczas gdy te przepisy stanowią, że odstąpienie od umowy nie jest możliwe, „jeżeli wada jest nieistotna” (tj. błaża, pomijalna, niewielka);
- f) art. 561² § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że sprzedawca nie musi w jakikolwiek sposób współdziałać w wykonaniu obowiązku dostarczenia rzeczy przez kupującego, podczas gdy obowiązek ten wprost wynika z art. 561² § 1 k.c., który nakłada na sprzedawcę obowiązek pokrycia kosztu dostarczenia rzeczy oraz z art. 354 § 2 k.c., zgodnie z którym wierzyciel (sprzedawca) musi współdziałać w wykonaniu zobowiązania (dostarczenia rzeczy) przez dłużnika (kupującego);

g) art. 561² § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegająca na przyjęciu, że realizacja obowiązku kupującego realizuje się tylko i wyłącznie poprzez dostarczenie rzeczy sprzedawcy, podczas gdy realizacja obowiązku kupującego może również realizować się poprzez zaoferowanie sprzedawcy dostarczenia rzeczy, który może pozostać w tym zakresie bierny lub odmówić przyjęcia rzeczy, co nie może skutkować przyjęciem, że kupujący nie zrealizował obowiązku wynikającego z art. 561² § 1 k.c.;

h) art. 561² § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie (Sąd błędnie zastosował art. 561² § 1 k.c.), podczas gdy uszkodzony pojazd, którym nie można się przemieszczać stanowi rzecz, której dostarczenie byłoby nadmiernie utrudnione, w efekcie czego powinna ona zostać udostępniona sprzedawcy w miejscu, w którym się znajduje, nie zaś dostarczona sprzedawcy w trybie art. 561² § 1 k.c.;

i) art. 354 § 2 k.c. w zw. z art. 354 § 1 k.c. i w zw. z art. 355 § 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie i nierozpatrzenie działań i zaniechać pozwanego sprzedawcy w kontekście faktu, że jako podmiot profesjonalny zajmujący się sprzedażą pojazdów, zobowiązany był współdziałać w wykonywaniu przez kupujących ich obowiązku z art. 561¹ k.c. np. poprzez ustosunkowanie się przez sprzedawcę do propozycji kupujących, którzy oferowali dostarczenie pojazdu na kilku etapach postępowania przedsądowego;

j) art. 546 § 1 k.c. w zw. z art. 355 § 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie i nierozpatrzenie stwierdzonych wad w kontekście obowiązków informacyjnych pozwanego sprzedawcy dotyczących stanu technicznego przedmiotu umowy;

k) art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w efekcie czego doszło do przeniesienia na powodów ciężaru dowodu na okoliczność momentu wymontowania silnika z pojazdu oraz tego, że wymontowanie silnika miałoby uniemożliwiać diagnostykę pojazdu. Tymczasem obydwie te okoliczności podnosiła strona pozwana, przy czym nie przedstawiła na te okoliczności żadnych dowodów, a równocześnie wywodziła z tych okoliczności korzystne dla siebie skutki prawne dotyczące rzekomego braku możliwości skorzystania z kontraprawienia do usunięcia wady wynikającego z art. 560 § 1 k.c.;

l) art. 233 § 1 k.p.c. w sposób wskazany i uzasadniony w treści apelacji;

m) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niespójną treść uzasadnienia, w którym Sąd nie wskazał jednoznacznie, czy podstawą oddalenia powództwa jest naruszenie przez powodów art. 561² k.c., czy też uniemożliwienie pozwanej realizacji kontraprawienia do usunięcia wady poprzez samodzielnie wykonane czynności diagnostyczne; niewyjaśnienie na jakiej podstawie Sąd uznał, że niemożliwe jest ustalenie, czy wada ma charakter „istotny”, wobec istnienia dowodu z opinii biegłego, która wskazuje na istnienie wady silnika, a także wobec okoliczności, że z pojazdu na skutek wady nie da się aktualnie korzystać.

Pozwana (...) sp. z o.o. w R. wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na jej rzecz od powodów zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował roszczenia powodów przyjmując, że mają one źródło w reżimie prawnym rękojmi za wady sprzedanej rzeczy, a następnie prawidłowo rozpoznał sprawę.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną orzeczenia

- w części związanej z dokonaną poniżej oceną prawną oraz za wyjątkiem podanego ustalenia - ma podstawę w wiarygodnych informacjach zawartych we wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia źródłach dowodowych, których ocena jakkolwiek lakoniczna, jest logiczna i mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów i w tej części Sąd odwoławczy ocenę tę podziela.

Natomiast wadliwe jest ustalenie dotyczącego wysokości uiszczonej pozwanej przez powodów w gotówce kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy wartością nabytego przez skarżących samochodu marki (...) a wartością nabytego przez pozwaną od nich samochodu marki (...).

Z niezakwestionowanych w toku postępowania wiarygodnych zeznań powódki wynika bowiem, że w rozliczeniu wartości samochodów skarżący

„za samochód N. dopłacili 18.000zł” (zeznania powódki J. G.;

k. 151 akt), a nie jak wadliwie ustalił Sąd Rejonowy uiszczono kwotę 18.500zł.

Dlatego w tej części zmieniono podstawę faktyczną orzeczenia, ustalając, że z podanego tytułu powodowie zapłacili pozwanej kwotę 18.000zł

Niezależnie od tego w toku postępowania odwoławczego uzupełniono materiał dowodowy sprawy i na podstawie wiarygodnych informacji zawartych

w zeznaniach powódki J. G. i powoda K. G. uzupełniono podstawę faktyczną orzeczenia, ustalając dodatkowo, że „powodowie zawarcie z pozwaną umowy kupna samochodu marki (...) uzależniali od przyjęcia

w rozliczeniu stanowiącego ich własność samochodu marki „F. (...)

i gdyby ten samochód nie został przyjęty w rozliczeniu, nie zawarliby umowy sprzedaży samochodu marki (...) (dowód : zeznania powódki J. G. i powoda K. G.; k. 452 i 453 akt).

Z tych też względów Sąd odwoławczy z powyższymi modyfikacjami przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji

Z poczynionych w postępowaniu odwoławczym ustaleń faktycznych (powyżej) wynika, że „powodowie zawarcie z pozwaną umowy kupna samochodu marki (...) uzależniali od przyjęcia w rozliczeniu stanowiącego ich własność samochodu marki „F. (...) i gdyby ten samochód nie został przyjęty w rozliczeniu, nie zawarliby umowy sprzedaży samochodu marki (...).

Tym samym, mające w tym samym czasie miejsce zdarzenia związane

z przeniesieniem własności samochodów marki (...) i (...) pozostawały ze sobą w nierozłącznym funkcjonalnym związku.

Dlatego pomimo ich formalnego odzwierciedlenia w dwóch odrębnych aktach, należy je traktować jako jedną nienazwaną umowę, do której należy odpowiednio stosować przepisy o umowie zamiany (art. 603 i nast. k.c.),

w tym także regulację art. 604 k.c., zgodnie z którą w sprawie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o sprzedaży, w tym przepisy dotyczące rękojmi za wady (art. 556 i nast. k.c.), co ostatecznie znalazło prawidłowe odzwierciedlenie w zaskarżonym wyroku.

Przy ocenie tego zagadnienia Sąd Rejonowy jednak wadliwie przyjął,

że nie jest istotną - leżącą u podstaw odstąpienia przez skarżących od umowy – wada, w postaci niezgodnego ze stanem faktycznym przebiegu samochodu podanego w jego urządzeniach pomiarowych.

Jest bowiem faktem powszechnie znanym, że wskazany w liczniku samochodu przebieg samochodu determinuje zarówno stan techniczny samochodu (stopień jego zużycia), sposób i potencjalny czas oraz koszty jego użytkowania.

Z tej przyczyny w sposób istotny wpływa on na samą decyzję kupującego o zawarciu umowy, jak również na cenę nabycia samochodu, a to z kolei w połączeniu ze znacznym zakłamaniem podanej w chwili zawarcia umowy wielkości przebiegu samochodu marki (...) (co najmniej o 10.000 km), decyduje

o istotności wskazanej powyżej wady.

Jest to przy tym wada nieusuwalna, gdyż jej ujawnienie po zawarciu umowy (ujawnienie rzeczywistego stanu przebiegu samochodu) nie mało już wpływu na przebieg procesu decyzyjnego kupującego o zakupie samochód,

który już się dokonał.

Równocześnie nabyty przez powodów samochód marki (...) był samochodem używanym, co z kolei niweczyło roszczenie skarżących o jego wymianę na taki sam samochód wolny od wad, tj. samochód o takim samym roku produkcji, wyposażeniu, stopniu zużycia i przebiegu itp. (istnienie takiego samochodu nie zostało w toku postępowania wykazane).

Dlatego zgodnie z regulacją art. 560 § 1 k.c. ujawnienie tej wady rodziło po stronie skarżących - według ich wyboru - prawo do przekształcenia zawiązanego w wyniku umowy stron stosunku prawnego w drodze złożenia oświadczenia o obniżeniu ceny albo do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Skorzystaliby oni w sposób skuteczny z tego drugiego uprawnienia, składając oświadczenie o odstąpieniu od umowy w wystosowanym do pozwanej i doręczonym jej piśmie z dnia 12 05 2017r.

W następstwie tego - zgodnie z regulacją art. 494 k.c. - z chwilą jego doręczenia doszło do unicestwienia z mocą wsteczną zawartej przez strony umowy, a jej strony są obecnie obowiązane zwrócić drugiej stronie wszystko,

co otrzymały z mocy umowy (druga strona jest obowiązana to przyjąć).

W następstwie wykonania przedmiotowej umowy skarżący wydali pozwanej samochód marki (...) oraz zapłacili jej dodatkowo kwotę 18.000zł

Z tej przyczyny z mocy przywołanych powyżej regulacji prawnych obecnie przysługują im skuteczne względem pozwanej roszczenie o wydanie tego samochodu i o zapłatę podanej kwoty.

W niniejszej sprawie dochodzą oni jedynie roszczenia pieniężnego

(nie domagali się nakazania pozwanej wydania samochodu), co stosownie do regulacji art. 321 § 1 k.p.c. wyznacza zakres kognicji sądu.

Z podanych względów jest ono zasadne tylko do kwoty 18.000zł

i w tym zakresie powództwo i apelacja są uzasadnione.

Przy zastosowaniu regulacji art. 386 § 1 k.p.c. prowadziło to do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwoty 18.000zł, z należnymi od tej niej odsetkami za opóźnienie w jej zapłacie (art. 481 k.p.c.), a w konsekwencji tego również do zmiany orzeczenia

o kosztach procesu oraz o nieuiszczonych kosztach sądowych (powodowie solidarnie wygrali sprawę w 35%, a pozwana w 65%).

Reasumując zaskarżony wyrok jest w części wadliwy i dlatego apelację powodów jako uzasadnioną w części uwzględniono, zmieniając wyrok w sposób wskazany w sentencji w oparciu o regulację art. 386

§ 1 k.p.c. a w pozostałym zakresie apelację jako bezzasadną oddalono

w oparciu o regulację art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosując regulację 100 § 1 zd. 1 k.p.c. biorąc pod uwagę, że w postępowaniu odwoławczym powodowie solidarnie wygrali sprawę w 36%, a pozwana w 36%.

SSO Leszek Dąbek